

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ο Ν Τ Α Η Σ

Κανένας δέν του βγαίνει στό νταηλίκι του Μπάη. 'Η μέση του ήταν πάντα φορισμένη από μαχαίρια και πιστόλια και ή χονδρή ή « γυλίιά» κρέμονταν πάντα από τό χέρι του.

Μέ τό νταούλια κάθε μέρα γυρίζε στό χωριό, κρεμώντας τό πλατύ, κόκκινο ζουνάρι του και τραγουδώντας τραγούδια μερακλήτικα.

Σεβναδάς είνε δάδεκα
μά είν' κι' ένας περίσσιος...

Τόξε γιά νταηλίκι ακόμα νά βάνη τοίς δυό γύφτους μέ τις «πίλιες» νά τού βαρούν άκοιμισιά άπάνω σ' αυτιά του, ένω τό νταούλι έκροτούσε τό γύφτικο το «μάρς», πού λέγεται και «καλεστημί». Σ' αυτό τό περασμά και τόν βομβοβιγμό, ό κάθε χριστιανός θά τρελλαινότανε, ό Μπάης όμως ευφρανόταν και φώναζε παθητικά χροτώντας τά δάχτυλα :

Οί γύφτοι του χτυπούσαν τις καραμούζες στ' αυτιά.

— Αὐτό είνε τό «άνταμίκο!» έλεγε. Και όλη ή παλληκαροφρονουσα του τόπου νεολαία φρόντιζε πάντα νά τόν μπειται, Παπούτσι μονοκόμματα αὐτός, παπούτσι μονοκόμματα κι' όί άλλοι, πανταλον γαλλικό αὐτός, πανταλον γαλλικό κι' όί άλλοι, κόκκινο ζουνάρι αὐτός, κόκκινο ζουνάρι και όί άλλοι!

Όλο μέ κάμες και περιστροφια εΐχε νά κάηη. — Έχω έλεγε, ένα μαχαίρι Σκοπελίτικο. Θεός! Μά θά μου στείλουν τώρα ένα κι' από τί Κεραλάκινα, νά χτυπάς και νά παίρη «πανταμάλλη» (άπό τήν μιά πλευρά, δηλαδή, έως τήν άλλη), Διαμάξ!

Είχε χωρίσει τά μαχαίρια σέ συνομοταξίες και γνώριζε όλα τά χτυπήματα. Έτσι βαρεί τό «Σκοπελίτικο», έτσι τό «στριφτό», έτσι τό «Κρημικό», κι' έτσι τό «Ναπολιτάκινο».

Συμπαθεία του όμως ήταν τό στριφτό μαχαίριωμα, τό στριφτό χτύπημα.

— Σιγουριά! Μιά γιά πάντα!... 'Η ερε ακόμα ό Μπαης τούς παλληκαράδες όλης τής Έλλάδος, δηγόταν νταηδών κατορθώματα, ιστορίες, βιογραφίες άνδρων διακρινόμενων στό νταηλίκι, κατορθώματα πού δόξασαν τήν τάξη τόν άντάμηδων, κι' ακόμα διδασκε τούς νόμους τής παλληκαροφρονήσης στους μικρούς, τέλειος καθηγητής τής παλληκαριάς.

— Όταν τσουγγράς ποτηρία, έλεγε, πρόσεζε νά μη σου χτυπήση τό ποτήρι, κανενας στό χέλι, και όταν πίνης τόν καφέ ν' άναποδογυρίζης τό φλυτζάνι!

Πολλές φορές, πού γινόταν τίποτα στό χωριό κι' έτρεχε ό κόσμος, αὐτός δέν κοινοτόκανε.

— Δέν κάνει. Είμαι παλληκαράς και θέ νά παρεξηγηθώ! έλεγε.

Διαρκώς ήταν «μερακωμένος», μελαγχολικός, τό κεφάλι πάντα άκοιμισμένο στό χέρι και τραγούδια «σεβνταήτικα».

Στά κιναρσία του νεκροταφείου σκάλιζε τ' όνομά του, μέ μεγάλη γραμματα :

Μπάης ό 'Αχάλαος
'Αχ! Βάχ!
Πουλί μου!

'Ο Μπάης ό 'Αχάλαος

— Έτσι ήρθε και ό πόλεμος του 97. 'Ο Μπάης ήταν απαλλαγέντας. 'Η πατριδα δέν τόν κάλεσε άν και φώναζε αὐτός :

— Δέν μπορώ, ώρε παιδιά νά κρατηθώ, πρέπει νά πάω νά πολεμήσω!
— 'Ε και δέν πής!
— Μά πάω νά πάω, άφου δέν μέ καλούν.

Μιά μέρα όμως, ένας γέρος δάσκαλος του φώναξε μέ πείσμα :

— Όποιου του βασταί νά πάη στόν πόλεμο δέν περιμένει νά τόν καλέσουν. Πάει μέ τούς Γαριβαλδίνους!
— Πώς; φώναξε ό Μπάης, μέ τούς άντιχριστούς! Μέ τούς χελονοφόους νά πάω, γιά νά μέ μαγαρίσουν!...

— Τότε λοιπόν γιατί δέν πής άντάρτης; Αὐτό όμως τόν έξέθεσε άπάνανη του κόσμου, τό φιλοτίμο του πολύ βαριά προσβάλληκε κι' άποράσισε νά πάη άντάρτης. Παράγγειλε, λοιπόν, άντάρτη σκολή.

— Πού είσαι, φώναξε στόν 'Ελληνοραφέτη, τή θέλω «νά είνε είνε ντέ, μάνα καϊμένη μάνα!»
— Ο' άργίσοιμο!

— Δέν πειράζει, τήν κάνεις μέ τήν ησυχία σου!
'Από τήν ήμέρα έκείνη ό Μπάης, δέν κρατιότανε στό χωριό: Νταούλια κάθε μέρα, μιá μεγάλη 'Ελληνική σημαία έμπρός, πού έγραφε μέ κόκκινα γράμματα άπάνω «Ζωή ή... Φάνατος», χοροί, φωνές, άντάρες, «Ματ'όρ' είν' ή νύχτα στό βουνά», άπειλές και τουφεκιές.

— 'Ημεις σήμερα είμαστε, αύριο δέν είμαστε! 'Η σφαίρα θά μάς φάη! φώναζε. Κι' άνταρτίχιατε ή γειτονιά δολόκληρη.
— Χριστός και Παναγία σου, Μπάη μου, τι λόγια είν' αυτά!

Ό Μπάης παράγγειλε ακόμα νά του φέρουν και τσορούδια από τήν 'Αρτα!
'Εν τ'ω μεταξύ ό πόλεμος έμεινέτο, οι 'Ελληνες ύποχωρούσαν κι' ήταν πειά στό Δομοκό. Τά θλιβερά αυτά άγγέματα έκάνανε τόν Μπάη νά φραξή!...

ΑΧ, ΒΑΧ ΤΟΥΤ' ΗΟΥ

— Μωρέ άντρες είν' αυτοί πού φέρουν ή κουνέλια;
Κι' έπειτα σ'άν νά μιλούσε μέ τόν έαυτό του:

— Νά πάρη ή όργη δέν είμαι ακόμα έτοιμος.
Και πήςε κι' έκανε φασαρία στό ραφτάδιο.

— 'Ακόμα, μωρέ άφιλότιμο τά ρούχα, ή θέλεις νά σου τά κνωω θάλασσα έδώ μέσα;

— Μά τά θέλεις μέ «πιρίτιρα»!
— Μωρέ πόλεμος δώ πέρα γίνεται 'Εσκάλιζε στό δένδρα και σους τοίχους!

— Έτρομάξεν ό κόσμος νά γλυτώση τό ράφι από τά χέρια του.

— Ό κακομοίρης βιάζεται νά πάη στόν πόλεμο, έλεγαν.
'Εν τ'ω μεταξύ όμως ό Μπάης, έφρόνος ένα σαπί, ένα καμαρομένο γιαταγάνι, μιá σκουφια δλομέταξη μέ χρυσά σερίφια και άργυρό σταυρό ό ή ζωή, ή... θάνατος», και κρέμασε κι' έναν γράφ στόν ώμο του.

Τέλος έγιναν και τά ρούχα, αλλά δέν ήρθαν ακόμα τά τσορούγια, κι' ό Μπάης, χωρίς τσορούγια, πουθενά δέν ήγινανε :

— Όλα κι' όλα! Νά σκοτωθώ; Νά σκοτωθώ! 'Αλλά νά πάω ώπω; πρέπει!...

'Ενα βράδυ διαδόθηκε πως μιάνανε οι Τούρκοι στην 'Αρτα και πως τό ίπικό των έφθασε στ' 'Αργίνο και πως σε λίγο φθάνουνε και στό χωριό. Τότε έγινε κοπετός και θήνης.

Γυναίκες μισογυμνές, γυμνοπόδαρες, γυμνοστίθες, σούροντας τά παιδιά τους, βγαίναν στους δρόμους και ρεκάζαν, έπικαλούμενες Θεούς και πεθαμένους!

Παράθυρα και πόρτες μέ κρότο άνοιγόκλειναν, ώχρες μοριές έπρ'βαλλον, βρόντοι έπιπλουν πού νά μετακινούσαν άκούγοντας, σκούλοι γαύιζαν και τετραπόδα έτοιμαρόντουσαν γιά νά φύγουν μέ τά δίποδα.

— Πώ, πώ! Συμφορά τις μαυρές πού μάς βρήκε!
Μερικοί φρόνιμοι προσπατούσανε νά ησυχάσουνε τόν κόσμο.

— Είνε άδύνατον, σε μιá νυχτιά, νά μιάνανε οι Τούρκοι στην 'Αρτα και νά φτάσουνε στό 'Αργίνο! Κάνι λάθος θά συμβαίη!...

— Τι λές, καλέ! Δέν άκούς; Τό λέει κι' ό Μπάης!
Και πράγματι τό διαπίστωνε κι' ό Μπάης ό 'Αχάλαος:

— Ούο, τούς ξέρ'ς τούς Τούρκους ναι ή όχι;
— Πήδησε έξω μέ όρημ, άρπαξέ γυμνό τό γιαταγάνι και τόν γράφ, πέρασε άρμάδες» τά φυσίγγια από πάνω και τραβήξε τρέχοντας στόν άστρατή, προς τά χωράφια.

ΕΣΤΙΝ Ο ΒΑΡΒΑΡΟΣ

Με μιá σημαία ελληνική έμπρός έκανε διαδηλώσεις!

Στό πέρασμά του 'Αρεώς τράβηξαν ή γυναίκες.

— Πώ, Πώ! Μπάη μου, πού θά πάς μονάχος!...
'Ο Μπάης όμως, ουτε άπάντησι δέν έδωκε!

— Ό Θεός νά τόν φυλάη, Παναγία μου! έλεγαν ή γυναίκούλες.

Τού Μπάη ή έστρατεία ηούσχε τόν κόσμο λίγο.

— Τι θά γινόταν τό χωριό, άν έλειπε κι' ό Μπάης!
Και τρομαγμένες μαυρηνή και δρές στις αυλές και περιμέναν. Σέ λίγο Ισχυροί νιοψευκισμοί, κλότοι πυροβολισμών και σάλλυγγες δέκοσαν τήν τρομαγμένη ησυχία τής νύχτας.

— Ό Μπάης πολεμάει!
Και κοπετοι και θήνηοι και σπαραγμοί άκούστηκαν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Η ΑΦΗΡΗΜΑΔΑ ΤΟΥ ΛΕΚΟΝΤ ΝΤΕ ΛΙΑ

‘Ο διάσημος γάλλος ποιητής Λεκόντ ντέ Λιλ είχε μνήμη πολύ άσθενη. Τό ωραιότερο δέ—ή μάλλον τό τρομερώτερο—πού του συνέβαινε συχνά ήταν και τό ότι λησμονούσε τά τραγούδια του και δέν ήξερε ποιά εινε δικά του και ποιά άγι.

Ένα βράδυ, είχαν μαζευτεί σάντι του πολλοί φίλοι του, μεταξύ τών οποίων ό ‘Ρνεστός Ρενάν, ή ‘Ελένη Βακαρέσκο, ό Χημικός Φίλιππος Βερτελό και άλλοι. (‘Ο Ρενάν συνήθιζε πάντα νά πειροζή τό Λεκόντ ντέ Λιλ, λέγοντάς του πώς ό Βερλιάν ήταν ό μεγαλύτερος ποιητής τής Γαλλίας, ‘Ο δημιουργός τών ‘*Βαθβάων ποιημάτων*’, θύμανε τότε και σκυλόβριζε τό συγγραφέα του ‘*βιου του ‘Ιγασού*’). Έκείνο τό βράδυ λοιπόν, ό Λεκόντ ντέ Λιλ παρακάλεσε τήν ‘Ελένη Βακαρέσκο νά του απαγγείλη κανένα ποιήμά της. ‘Η νεαρά ποιήτρια ήταν έτοιμη νά υπακούσθ στην παράκληση του γηραιού *μαίτρε*, μά ό Βερτελό σάβριε κρυφά και τής ψιθυρίζει σ’ αού :

— Θέλετε δεσποινίς νά γελάσουμε ; ‘Ο *μαίτρε* δέν θυμάται κανένα τραγουδι τ’ ύ άπ όξω. Σάς παρακαλώ λοιπόν νά του απαγγείλετε κανένα δικό του ποιήμα, από τή συλλογή ή ‘*Απολλωνίς*’, και θά δήτε πού θά νομίσω πώς εινε δικό σας !..

‘Η ‘Ελένη Βακαρέσκο στήν άρχή έδίστασε, γιατί φοβήθηκε μήπως ό Λεκόντ ντέ Λιλ καταλήξει τό άσκιομο παιχνιδιού πού έπρόκειτο νά τό παίξουν. ‘Υστερα, όμως, ένδιόοντας σ’ άς επιμόνοιας παρακλήσεις του μεγάλου χημικού, άρχισε ν’ απαγγείλει τό περίφημο ποιήμα του Λεκόντ ντέ Λιλ από τήν ‘*Απολλωνίδα*’.

*Μές άπ’ τόν κόρφο της τόν κλειστό
ή χειραυγή άρχεισε νά σκορπάη έόδα
στόν καθαρό και άρσερό ύδρανό.
‘Ο άέρας γλυκοσφύριζε στούς λόφους,
Κ’ ό κρίνοι πού βάραιναν άπ’ τ’ άγιάξ
άραμάτιζαν μέ θεία μύρα
Τόν άλαφρόν άέρα πού άνέπνεα...*

— ‘Υπέροχοι ! μοναδικοί ! άσύγκριτοι στίχοι ! γώναζε ό Λεκόντ ντέ Λιλ, μόλις τελείωσε ή ‘Ελένη Βακαρέσκο, νομίζοντας πώς τό τραγούδι αυτό ήτανε δικό της.

Οί άλλοι μέ δυσκολία κρατούσαν τά γέλια τους !
Και τήν άλλη μέρα, ό ξεχασιάρης ποιητής έστειλε στήν ‘Ελένη Βακαρέσκο ένα αντίτυπο τής συλλογής της ‘*Απολλωνίς*’. Στήν άπόφωσθ δέ τής έλεγε πώς έλυκα τό δικό ήπειδί δέν μπορούσε νά γράψθ στίχους σαν τών *δικούς της*... σαν έκείνους πού του είχε απαγγείλει τήν περασμένη μέρα !..

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΕΝΟΣ ΕΡΥΘΡΟΔΕΡΜΟΥ

‘Επί βασιλείας Λουδοβίκου Φιλίππου, δώδεκα ερυθρόδερμοι άφρησαν τά βραχάδη ‘Όση τής πατρίδος τους και πηγαίνανε στό Παρίσι, νά καμαρώσουν τό Σηκουάνα.

Μόλις τό πληροφόρήθηκε αυτό ή Γεωργία Σάνδη έτρεξε άμέσως νά τούς βρει, νά νά μάθθ τής έντιπώσεις τους. Θέλοντας δέ νά έξακριβώσθ τήν σφύρα και άντίληψη του άρχηγού τών ερυθρόδερμων—πού άκουγες στό περίεργο όνομα ‘*Άσπερο σύννεφο*’—τόν ρώτησε :

— Ποιά εινε ή μεγαλύτερη εύτυχία τής ανθρώπινης ;
— Νά μή χάσθ τό ένα σου μάτι όταν συμβαίνει νά είσαι μόνόφθαλμος ! τής άπαρώθηκε ό θυμόσοφος ερυθρόδερμος.

‘Επερνε πλέον νά χαράξθ, σάν πάσαν οι πυροβολισμοί και μαύρος, καταϊθρομένος και άγριεμένος σάν θηρίο, φάνηκεν ό Μπόης μέ γυμνό σπαθί.

— Δέν εινε τίποτα, ούρέ, ούρλιαζε. Πού ‘κοιτάν’ νά ξεμυτίσουν οι γουρμούρες ! Νουφρέκισα, τούς φώναξα νά ρθούν, μά από πουθενά δέν βγήκαν !.. Σάν τούς βασταει έρχονται !..

‘Η γυναίκουλος άρχισαν πάλι νά ηουαζόντου, εύλογίες και εύχες άκούστανε, στεφάνωνσαν τόν Μπάη και ή γαλήνη επανήλθε στό χωρίο.

— ‘Αν δέν είχαμε κ’ αυτόν, θά παιγνίσαμε χαμένες !..
Και πέσαν μερικέσ στό πόδια του.
— Μήν πός, Μπόη μ’ στόν πόλεμο ! Κάτω νά μάς φυλάξθ !
Μά πού νά μεταπισθθ, όμως, ό Μπόης ό Νταής !
(Τό τέλος στό άλλο φύλλο) Σταμ. Σταμ.

ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΑΛΛΟΥ

Ο ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

‘Ο κόσμος, και ιδιαίτέρως έμεις οι Έλληνες, έχουμε γενικώς τήν ιδέα πώς οι Τούρκοι εινε οι πού όπισθοδρομικοί άνθρωποι του κόσμου. Και όμως απέδειχθ τελευταίως τό έξής άπίστευτο : ότι μόλις έκαναν τό πρώτο βήμα στό δρόμο του πολιτισμού, του έξευρωπαϊσμού, έσημειώσαν άμέσως άματάωδες προόδους. ‘Οπόσο πού προδουνητικοί και από τούς άνδρας, φήνχαν ή γυναίκες στήν Τουρκία. Τά χανουμάκια, μόλις άπέστειναν τό φρεστέ τους, τό πήραν ζήτημα φιλομαρίας νά κερδίσουν όλο τό χρόνο πού έχασαν κλεισμένα μέσα στά χρεμάτια.

Κάποιοι έκκλησιαστικούς συγγραφείς από τή Νέα ‘Υόρκη, ό όποιος συμπαθεί καθώς φαίνεται ιδιαίτέρως τούς Τούρκους, άφου έμελέτησε επί χρόνια όλόκληρα τών λαών αυτόν, έκθετείς σ’ ένα νεοεκδοθέν βιβλίο του τήν έξυπνάδα και τό φιλοπρόδοθ τών Τούρκων και ιδίως τών χανουμισσών.

Στήν Κωνσταντινούπολι, γράφει, ύπάρχει ένα Κολλίγιο γυναικών, ένα άμερικανικό ίδρυμα του οποίου σκοπός εινε ή μόρφωση και ή εξύψωση τού άσθενούς φύλου. Τά 4800 τών φοιτητριών του άποτελούνται από νεαρές μουσουλμανίδες, ή οπούσων τά δυσκολότερα φιλοσοφικά και κοινωνιολογικά προβλήματα δέν εινε ικανά νά κουράσουν τόν εγκέφαλο τών φιλομαθών χανουμισσών, ή οποίες δείχνουν έπίσης μεγάλο ένδιαφέρον και διά τήν πρόοδο τών συγχρόνων έπιστημών.

‘Οπόσο, ό ίδιος ‘Αμερικανός, παρατηρεί πώς ή χειραφέτησις τών Μουσουλμανίδων έπραγματοποιήθ μονάχα στήν πρωτεύουσα. Σ’ όλες τής άλλες πόλεις τής ‘Οθωμανικής Δημοκρατίας, ή γυναικες εξακολουθούν νά βρίσκονται στό ίδιο κατώτερο νοικοτικό έπίπεδο πού βρίσκονταν και πρώτα.

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΟΙ ΑΙΩΝΙΟΙ ΜΠΟΕΜ

‘Ο Ρολάν Ντορζελές, ό περίφημος γάλλος μυθιστοριογράφος του οποίου τά έργα κυκλοφορούν σήμερα σ’ όλον τόν κόσμο κατά έκατοντάδες χιλιάδων αντίτυπων, πριν άπ’ τόν πόλεμο ήταν ένας φτωχός και άσημος λόγιος.

Τις ημέρες εκείνες τής άναπαρθιάς έκανε συχνά παρέα μέ τόν ποιητή κ’ αίσθητικό Γουλιέλμο ‘Απολλιναίό, ό όποιος βρισκότανε στό ίδια οικονομικά χάλια. Οί δυο φίλοι προσπαθούσαν νά ληυμονήσουν μαζί, μέ φιλοσοφική καρτερικότητα, τήν άναποδιά τής τύχης και τήν άδεια τσέπη τους.

Μιά μέρα έκπαισαν μαζί σ’ ένα καφεενείο τής Μονμάρτης και παρηγγύλιαν από ένα ποτό. ‘Υστερα όμως από λίγο, ό ‘Απολλιναίος σηκώθηκε και είπε τού Ντορζελές :

— Έμένα μέ σ’ γχαφείς μά γιγμψή. Έινε άνάγκη νά πατοχτώ κίπνο. ‘Υστερ’ άπε δυο λεπτά τής φρας θά γυρίσω.

‘Ο Ντορζελές, τόν περιέμενε κάμποση ώρα. Κάποτε όμως βαρέθηκε νά περιμένθ, πήρασε τό γχαροσί κ’ έφυγε.

Πέρασε κάμποσος καιρός από τότε.

Μιά μέρα, ό Ντορζελές άντάκουσθ στό δρόμο τόν ‘Απολλιναίό. Έννοείται πώς ή πρώτη του δουλειά ήτανε νά ρωτήσθ τό φίλο του γιατί τό έσπασε τήν άλλη φράσ.

— Γιατί δέν είχα νά πληρώσω τό ποτό μου, του άποκρίθηκε ό ‘Απολλιναίό.

— Καλά, μπορούσες νά μου τό πής, νά σού τό πλήρωσα έγώ.
— Ναι, δέν σού λέω, είπς τότε ό ‘Απολλιναίος γελώντας σατανικά. Είχα όμως τήν ιδέα πως ούτε συ θά είχες νά πληρώσθ !..

ΣΟΦΑ ΛΟΓΑ

— Έινε μερικοί άνθρωποι πού γίνονται εύγενείς μονάχα όταν τους κακομεταχειρίζεται κανείς.
— ‘Η δυσκολία δέν εινε τό νά θέσθ κανείς ένα πρόβλημα, μά νά τό λύσθ.
— Δέν ύπάρχει μεγαλύτερη ύκρηφάνεια από τήν ταπεινοφροσύνη !
— Συνεχάρησαν. τόν Δ. πού κληρονόμησε από τόν πατέρα του λίγα χρήματα. Και κείνος είπς : ‘Αλλόμονο ! μανάχα μά φοβά χάνει κανείς τόν πατέρα του !